

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (osmi senat)

z dne 15. septembra 2022 *

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah – Direktiva (EU) 2016/343 – Krepitev nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitev pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku – Člen 8(1) – Pravica obdolžene osebe biti navzoča na sojenju – Zaslišanje obremenilne priče v nenavzočnosti obdolžene osebe – Možnost odprave kršitve pravice v poznejši fazi postopka – Dodatno zaslišanje iste priče – Direktiva 2013/48/EU – Pravica do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku – Člen 3(1) – Zaslišanje obremenilne priče v nenavzočnosti odvetnika obdolžene osebe“

V zadevi C-347/21,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Spetsializiran nakazaten sad (specializirano kazensko sodišče, Bolgarija) z odločbo z dne 3. junija 2021, ki je na Sodišče prispela 4. junija 2021, v kazenskem postopku zoper

DD,

ob udeležbi

Spetsializirana prokuratura,

SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi N. Jääskinen, predsednik senata, M. Safjan (poročevalec) in M. Gavalec, sodniki,

generalni pravobranilec: A. M. Collins,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za DD V. Vasilev, advokat,
- za češko vlado M. Smolek in J. Vlácil, agenta,
- za Evropsko komisijo M. Wasmeier in I. Zalaguin, agenta,

* Jezik postopka: bolgarščina.

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 8(1) Direktive (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku (UL 2016, L 65, str. 1) ter člena 3(1) Direktive 2013/48/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o pravici do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku in v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje ter pravici do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti (UL 2013, L 294, str. 1).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru kazenskega postopka zoper DD zaradi kaznivih dejanj, povezanih z nezakonitim priseljevanjem.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2013/48

- 3 V uvodni izjavi 54 Direktive 2013/48 je navedeno:
„Ta direktiva določa minimalna pravila. Države članice lahko razširijo pravice iz te direktive, da zagotovijo višjo raven varstva. [...]“
- 4 Člen 1 te direktive, naslovljen „Predmet urejanja“, določa:
„Ta direktiva določa minimalna pravila glede pravic osumljenih in obdolženih oseb v kazenskem postopku [...] do dostopa do odvetnika, do obvestitve tretje osebe o odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti.“
- 5 Člen 3 navedene direktive, naslovljen „Pravica do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku“, določa:
„1. Države članice osumljenim in obdolženim osebam zagotovijo pravico do dostopa do odvetnika tako hitro in na takšen način, da se zadevnim osebam omogoči dejansko in učinkovito uveljavljanje njihovih pravic do obrambe.

[...]

3. Pravica do dostopa do odvetnika zajema naslednje:

[...]

- (c) države članice zagotovijo, da imajo osumljene ali obdolžene osebe pravico do navzočnosti njihovega odvetnika vsaj pri naslednjih preiskovalnih dejanjih ali dejanjih zbiranja dokazov, če so ta dejanja predvidena v zadevnem nacionalnem pravu in se jih osumljena ali obdolžena oseba mora udeležiti oziroma se jih lahko udeleži:
- (i) prepoznavah;
  - (ii) soočenjih;
  - (iii) rekonstrukcijah kaznivega dejanja.

[...]“

Direktiva 2016/343

- 6 V uvodnih izjavah 33 in 47 Direktive 2016/343 je navedeno:

„(33) Pravica do poštenega sojenja je eno od osnovnih načel v demokratični družbi. Pravica osumljenih ali obdolženih oseb, da so navzoče na sojenju, temelji na navedeni pravici in bi morala biti zagotovljena po vsej Uniji.

[...]

(47) Ta direktiva podpira temeljne pravice in načela, kot so priznani z [Listino Evropske unije o temeljnih pravicah] ter [Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisano v Rimu 4. novembra 1950], vključno s [...] pravico do učinkovitega pravnega sredstva in [pravico do] poštenega sojenja, domnevo nedolžnosti in pravicami obrambe. [...]“

- 7 Člen 8(1) navedene direktive, naslovljen „Pravica biti navzoč na sojenju“, določa:

„Države članice zagotovijo, da imajo osumljene in obdolžene osebe pravico biti navzoče na svojem sojenju.“

Bolgarsko pravo

- 8 Člen 55 nakazatelno-protsesualen kodeks (zakonik o kazenskem postopku, v nadaljevanju: NPK) določa:

„Obtoženec ima naslednje pravice:

[...]

udeležiti se kazenskega postopka

[...]

imeti odvetnika.“

- 9 Člen 94(1), točka 8, NPK določa, da če se v zadevi presoja v nenavzočnosti obdolžene osebe, je obvezno, da obrambo te osebe zagotovi odvetnik.

10 Člen 99 NPK določa:

„Odvetnik ima naslednje pravice:

[...]

udeležiti se kazenskega postopka [...].“

11 V skladu s členom 269(3) NPK se lahko o zadevi odloči v nenavzočnosti obdolžene osebe le, če slednje ni mogoče najti ali če je bila obveščena, da je postopek mogoče izvesti v njeni nenavzočnosti.

12 Člen 271(2) NPK določa:

„Narok se preloži, če na narok ne pridejo naslednje osebe:

[...]

2. obdolžena oseba [...]

3. odvetnik [...].“

13 Člen 348(3) NPK določa:

„Kršitev postopkovnih pravil je bistvena, kadar:

1. je privedla do omejitve postopkovnih pravic strank in ni bila odpravljena.

[...].“

Postopek v glavni stvari in vprašnji za predhodno odločanje

14 DD, uradnik mejne policije na letališču v Sofiji (Bolgarija), je skupaj z drugimi osebami pred predložitvenim sodiščem, Spetsializiran nakazatelen sad (specializirano kazensko sodišče, Bolgarija) kazensko preganjan zaradi kaznivih dejanj v zvezi z nezakonitim priseljevanjem.

15 Prvega naroka pred predložitvenim sodiščem 15. oktobra 2020 sta se udeležila DD in njegov odvetnik, VV. Na tem naroku je bilo izvedeno zaslišanje, zlasti priče št. 263 s tajno identiteto, ki jo je VV lahko zaslišal. Nadaljevanje tega zaslišanja je bilo določeno za 30. november 2020.

16 VV je 27. novembra 2020 predlagal preložitev predvidenega naroka in sojenja na poznejši datum, pri čemer je kot razlog navedel, da še ni okreval po okužbi s koronavirusom.

17 DD je na naroku z dne 30. novembra 2020 predlagal, naj se sojenje zaradi nenavzočnosti njegovega odvetnika, VV, preloži. Predložitveno sodišče je vseeno izvedlo zaslišanje priče št. 263 s tajno identiteto, hkrati pa priznalo, da sta bili s tem kršeni pravica DD do zastopanja po odvetniku, kakor tudi pravica VV do navzočnosti in sodelovanja na sojenju. Vendar je to sodišče ob sklicevanju na sodbo z dne 13. februarja 2020, Spetsializirana prokuratura (Obravnava v nenavzočnosti obdolženca) (C-688/18, EU:C:2020:94), menilo, da bi bilo te pomanjkljivosti

mogoče odpraviti z novim zaslišanjem priče št. 263 s tajno identiteto na naslednjem naroku, določenim za 18. december 2020, da bi ji lahko VV postavil vprašanja. Stranke, prisotne na naroku 30. novembra 2020, so tej priči postavile vprašanja. Nato je bila VV poslana kopija zapisnika tega zaslišanja.

- 18 VV je 4., 10. in 15. decembra 2020 predložil dokumente, ki so potrjevali njegove zdravstvene težave in dejstvo, da je za koronavirusom zbolel DD, in dvakrat zahteval preložitev sojenja na poznejši datum.
- 19 Predložitveno sodišče je na naslednjem naroku, ki je bil vseeno opravljen 18. decembra 2020 v nenavzočnosti DD in VV, zaslišalo pričo YAR, katere izpovedba je bila upoštevana za pregon DD, pri čemer je ponovno navedlo, da se bo DD in VV omogočilo, da jo zaslišita na naslednjem naroku. Kopija zapisnika tega zaslišanja je bila poslana DD in VV.
- 20 Naroka, ki je bil opravljen 11. januarja 2021, sta se DD in VV udeležila. Ob tej priložnosti je VV izpodbijal odločitev predložitvenega sodišča, da je ohranilo naroka z dne 30. novembra 2020 in 18. decembra 2020, pri čemer se je skliceval na kršitev pravice do obrambe. V zvezi s tem je predložitveno sodišče zlasti menilo, da čeprav je izvedba navedenih narokov pomenila kršitev pravice DD in VV do osebne navzočnosti, je to mogoče popraviti z novim zaslišanjem zadevnih prič.
- 21 Na naroku 22. februarja 2021 sta DD in VV imela možnost zaslišati pričo št. 263 s tajno identiteto in pričo YAR. Ob tej priložnosti DD ni postavil nobenega vprašanja, medtem ko je VV postavil vprašanja le priči YAR in izjavil, da nima vprašanj za pričo št. 263 s tajno identiteto.
- 22 Predložitveno sodišče ugotavlja, da v skladu z nacionalnim pravom izvajanje dokazov, zlasti zaslišanje prič, v nenavzočnosti obdolžene osebe in njenega odvetnika pomeni kršitev pravice obdolžene osebe biti navzoč na sojenju in dostopa do odvetnika. Očitno naj bi bilo, da je mogoče to postopkovno napako odpraviti le, če se te priče vabijo ponovno ter se obdolženi osebi in njenemu odvetniku omogoči, da jih zaslišita.
- 23 Vendar naj nacionalno pravo ne bi določalo nobene izrecne določbe v zvezi z naravo tega novega zaslišanja prič. To zaslišanje naj bi bilo bodisi zgolj dopolnilno, in v tem primeru bi izjave prič na prejšnjih zaslišanjih – v nenavzočnosti obdolžene osebe in njenega odvetnika – v odgovor na vprašanja drugih strank ostale veljavne, bodisi naj bi novo zaslišanje nadomestilo predhodno zaslišanje, ki naj bi ga bilo treba šteti za nično in brez pravne veljave. V takem primeru naj bi morale stranke, ki so bile prisotne na predhodnem zaslišanju, ponovno postaviti vprašanja, ki so jih postavile ob tej priložnosti. V zvezi s tem predložitveno sodišče navaja, da obstajajo elementi, iz katerih je razvidno, da bi dodatno zaslišanje zadostovalo za odpravo kršitve postopkovnih pravil iz postopka v glavni stvari.
- 24 Po mnenju predložitvenega sodišča iz sodbe z dne 13. februarja 2020, Spetsializirana prokuratura (Obravnava v nenavzočnosti obdolženca) (C-688/18, EU:C:2020:94), izhaja, da ne gre za kršitev pravice obdolžene osebe biti navzoča na svojem sojenju, določene v členu 8(1) Direktive 2016/343, kadar na nekem naroku sicer ni bila navzoča, če se nato dejanja, opravljena v njeni nenavzočnosti, ponovno opravijo v njeni navzočnosti. Vendar to sodišče meni, da obseg te zahteve ni jasno opredeljen. Natančneje, sprašuje se, ali je treba zaslišanje priče ponoviti v celoti, tako da morajo na eni strani stranke, ki so bile prej prisotne in so priči že postavile svoja

vprašanja, ponovno postaviti enaka vprašanja, in na drugi strani obdolžena oseba, ki je bila prej odsotna, nato postavi vprašanja, oziroma ali zadostuje, da se z dodatnim zaslišanjem obdolženi osebi in njenemu odvetniku ponudi le možnost, da priči postavita svoja vprašanja.

25 Poleg tega se predložitveno sodišče sprašuje, ali je bila zato, ker sta bila v tej zadevi naroka z dne 30. novembra 2020 in 18. decembra 2020 opravljena v nenavzočnosti VV, kršena pravica DD, da jo zastopa odvetnik, ki je določena v členu 3(1) Direktive 2013/48.

26 V teh okoliščinah je Spetsializiran nakazatelen sad (specializirano kazensko sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašnji:

„1. Ali je pravica do osebne navzočnosti obdolžene osebe na sojenju v skladu s členom 8(1) v povezavi s členom 10(1) in uvodno izjavo 44 Direktive 2016/343 varovana, če je bila na ločenem naroku zaslišana priča v nenavzočnosti obdolžene osebe, slednji pa se je omogočilo, da to pričo zasliši na naslednjem naroku, in je izjavila, da nima vprašanj, oziroma ali je treba zaradi varstva pravice do osebne navzočnosti na sojenju v celoti ponovno opraviti to zaslišanje, vključno s ponovitvijo vprašanj drugih strank, ki so bile navzoče pri prvem zaslišanju?

2. Ali je pravica do obrambe po odvetniku na podlagi člena 3(1) v povezavi s členom 12(1) Direktive 2013/48 varovana, če sta bili na dveh ločenih narokih v nenavzočnosti odvetnika [obdolžene osebe] zaslišani dve priči, odvetniku pa se je omogočilo, da ti priči zasliši na naslednjem naroku, oziroma ali je treba zaradi varstva pravice do obrambe po odvetniku v celoti ponovno opraviti ti zaslišanji, vključno z vprašanji drugih strank iz prvega zaslišanja, odvetniku, ki na obeh predhodnih narokih ni bil navzoč, pa omogočiti, da postavi svoja vprašanja?“

27 Sofijski gradski sad (okrajno sodišče za mesto Sofija, Bolgarija) je z dopisom z dne 5. avgusta 2022 Sodišče obvestilo, da je bilo Spetsializiran nakazatelen sad (specializirano kazensko sodišče) po zakonodajni spremembi, ki je začela veljati 27. julija 2022, ukinjeno in da so bile nekatere kazenske zadeve, ki jih je to sodišče obravnavalo, vključno z zadevo iz postopka v glavni stvari, od tega datuma prenesene na Sofijski gradski sad (okrajno sodišče za mesto Sofija).

Vprašanja za predhodno odločanje

28 Predložitveno sodišče z vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 8(1) Direktive 2016/343 in člen 3(1) Direktive 2013/48 razlagati tako, da kadar nacionalno sodišče – da bi se zagotovilo spoštovanje pravice obdolžene osebe biti navzoča na sojenju in njene pravice do dostopa do odvetnika – opravi dodatno zaslišanje obremenilne priče, ker se obdolžena oseba in njen odvetnik iz razlogov, neodvisnih od njune volje, nista mogla udeležiti predhodnega zaslišanja te priče, zadostuje, da lahko obdolžena oseba in njen odvetnik prosto zaslišita to pričo, ali pa mora to dodatno zaslišanje vključevati ponovitev predhodnega zaslišanja iste priče v celoti, kar bi povzročilo razveljavitev procesnih dejanj, opravljenih na tem predhodnem zaslišanju.

29 Na prvem mestu je treba spomniti, da člen 8(1) Direktive 2016/343 določa, da države članice zagotovijo, da imajo osumljene in obdolžene osebe pravico biti navzoče na svojem sojenju.

- 30 Ta direktiva v skladu s svojo uvodno izjavo 47 podpira temeljne pravice in načela, priznana z Listino o temeljnih pravicah in Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: EKČP), vključno s pravico do poštenega sojenja, domnevo nedolžnosti in pravico do obrambe.
- 31 Kot je razvidno iz uvodne izjave 33 navedene direktive, pravica osumljenih ali obdolženih oseb, da so navzoče na sojenju, temelji na pravici do poštenega sojenja, ki je določena v členu 6 EKČP in ki ji ustrežata, kot je navedeno v Pojasnilih k Listini o temeljnih pravicah (UL 2007, C 303, str. 17), člen 47, drugi in tretji odstavek, ter člen 48 te listine. Sodišče mora zato paziti, da se z razlago zadnjenavedenih določb, ki jo poda, zagotovi raven varstva, s katero ni kršena raven varstva, zagotovljena v členu 6 EKČP, kot ga razlaga Evropsko sodišče za človekove pravice (glej v tem smislu sodbo z dne 29. julija 2019, Gambino in Hyka, C-38/18, EU:C:2019:628, točka 39 in navedena sodna praksa).
- 32 V zvezi s tem iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice izhaja, da je javna obravnava temeljno načelo, določeno v členu 6 EKČP. To načelo je posebej pomembno na kazenskem področju, za postopek na tem področju pa mora biti na splošno določeno prvostopenjsko sodišče, ki popolnoma izpolnjuje zahteve člena 6 EKČP in pred katerim lahko posameznik legitimno zahteva, da je „zaslišan“ in ima zlasti možnost ustno predstaviti svoja sredstva obrambe, slišati obremenilne izjave ter zaslišati in navzkrižno zaslišati priče (glej v tem smislu sodbi ESČP z dne 23. novembra 2006, Jussila proti Finski, CE:ECHR:2006:1123JUD007305301, točka 40, in z dne 4. marca 2008, Hüseyin Turan proti Turčiji, CE:ECHR:2008:0304JUD001152902, točka 31).
- 33 Iz sodne prakse tega sodišča izhaja tudi, da imajo države pogodbenice široko polje proste presoje pri izbiri sredstev, ki njihovim pravosodnim sistemom omogočajo izpolnjevanje zahtev iz člena 6 EKČP v zvezi s pravico obtoženca, da se udeleži obravnave, pri čemer morajo biti procesna sredstva, ki jih zagotavljata nacionalno pravo ter praksa, učinkovita, če se obtoženec ni odpovedal pravici biti navzoč na sojenju in pravici do obrambe niti se ni nameraval izogniti roki pravice (glej v tem smislu sodbo ESČP z dne 1. marca 2006, Sejdic proti Italiji, CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, točka 83).
- 34 Natančneje, Evropsko sodišče za človekove pravice je v zvezi s pravico, da se doseže navzočnost in zaslišanje prič, ki je določena v členu 6(3)(d) EKČP, presodilo, da ta določba določa načelo, da se pred obtožencem na javni obravnavi izvedejo vsi obremenilni dokazi za kontradiktorno razpravo, preden ga je mogoče razglasiti za krivega. Izjeme od tega načela je mogoče sprejeti le ob upoštevanju pravice do obrambe, pri čemer se z njimi na splošno zahteva, da se obtožencu da ustrezna in zadostna možnost, da izpodbija obremenilna pričanja in o njih zasliši priče ob izpovedbi ali pozneje (glej v tem smislu sodbi ESČP z dne 15. decembra 2011, Al-Khawadja in Tahery proti Združenemu kraljestvu, CE:ECHR:2011:1215JUD002676605, točka 118, in z dne 23. marca 2016, Blokhin proti Rusiji, CE:ECHR:2016:0323JUD004715206, točka 200).
- 35 Glede na to sodno prakso je treba ugotoviti, da čeprav zaslišanje obremenilne priče na naroku, ki se izvede v nenavzočnosti obdolžene osebe iz razlogov, ki niso odvisni od njene volje, pomeni kršitev njene pravice biti navzoča na sojenju, ki je določena v členu 8(1) Direktive 2016/343, ta določba ne nasprotuje temu, da se ta kršitev odpravi v poznejši fazi istega postopka. Sodišče je tako presodilo, da za osebo, ki ji je bilo omogočeno, da se v njeni navzočnosti ponovno opravijo dejanja, opravljena na narokih, ki se jih ni mogla udeležiti, ni mogoče šteti, da ni bila navzoča na svojem sojenju (sodba z dne 13. februarja 2020, Spetsializirana prokuratura (Obravnava v nenavzočnosti obdolženca), C-688/18, EU:C:2020:94, točka 48).

- 36 Da bi se zagotovilo spoštovanje pravice do poštenega sojenja in pravice do obrambe, pa je treba zaslišanje obremenilne priče ponoviti v okoliščinah, v katerih ima obdolžena oseba ustrezno možnost izpodbijati obremenilno pričanje in zaslišati pričo.
- 37 Za to zadostuje, da se opravi dodatno zaslišanje, na katerem ima obdolžena oseba možnost svobodno zaslišati pričo, ne da bi bilo treba v celoti ponoviti zaslišanje, ki je potekalo v njeni nenavzočnosti, saj razveljavitev procesnih dejanj, opravljenih na tem zaslišanju, glede na zahteve iz prejšnje točke, ni potrebna.
- 38 Vendar pa je pomembno, da se obdolženi osebi pred dodatnim zaslišanjem posreduje kopija zapisnika zaslišanja obremenilne priče, ki je bilo opravljeno v njeni nenavzočnosti. Šele ko je obdolžena oseba seznanjena z vsebino in potekom zaslišanja priče na tem predhodnem zaslišanju, ji je namreč v celoti omogočeno, da to osebo zasliši, odvisno od primera, na podlagi izjav, podanih na navedenem zaslišanju.
- 39 V obravnavanem primeru je iz predloga za sprejetje predhodne odločbe razvidno, da se DD iz zdravstvenih razlogov ni mogel udeležiti naroka, opravljenega 18. decembra 2020, na katerem je bila zaslišana priča YAR. DD je bila kljub temu posredovana kopija zapisnika tega zaslišanja in je nato imel možnost svobodno zaslišati to pričo na poznejšem naroku, opravljenem 22. februarja 2021. Zato je treba s pridržkom preverjanj predložitvenega sodišča ugotoviti, da je bila s tem odpravljena kršitev pravice DD biti navzoč na sojenju, ki je določena v členu 8(1) Direktive 2016/343.
- 40 Na drugem mestu je treba spomniti, da člen 3(1) Direktive 2013/48 določa temeljno načelo, v skladu s katerim imajo osumljene in obdolžene osebe pravico do dostopa do odvetnika tako hitro in na takšen način, da se zadevnim osebam omogoči dejansko in učinkovito uveljavljanje njihove pravice do obrambe (glej v tem smislu sodbo z dne 12. marca 2020, VW (Pravica do dostopa do odvetnika, če se oseba ne udeleži sojenja), C-659/18, EU:C:2020:201, točka 31).
- 41 V zvezi s preiskovalnimi dejanji ali dejanji zbiranja dokazov, na katere se nanaša ta pravica, člen 3(3)(c) Direktive 2013/48 določa, da države članice zagotovijo, da imajo osumljene ali obdolžene osebe pravico do navzočnosti njihovega odvetnika vsaj pri prepoznavah, soočenjih in rekonstrukcijah kaznivega dejanja.
- 42 Poleg tega je treba opozoriti, da v skladu s členom 1 Direktive 2013/48 ta direktiva določa minimalna pravila glede pravic osumljenih in obdolženih oseb v kazenskem postopku do dostopa do odvetnika.
- 43 V uvodni izjavi 54 te direktive je navedeno, da ta direktiva določa le minimalna pravila, zato lahko države članice razširijo pravice iz te direktive, da zagotovijo višjo raven varstva.
- 44 V skladu s členom 3(3)(c) Direktive 2013/48 lahko države članice tako razširijo pravico osumljenih ali obdolženih oseb do navzočnosti njihovega odvetnika pri preiskovalnih dejanjih ali dejanjih zbiranja dokazov, naštetih v tej določbi, na druga dejanja, kot je zaslišanje obremenilne priče pred kazenskim sodiščem.
- 45 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da je ob upoštevanju temeljnih načel poštenega sojenja, ki izhajajo iz točk od 35 do 38 te sodbe, izvrševanje pravice obdolžene osebe do obrambe mogoče šteti za dejansko in učinkovito, kadar je – čeprav je bilo zaslišanje obremenilne priče pred kazenskim sodiščem izvedeno v nenavzočnosti odvetnika obdolžene osebe iz razlogov, ki niso

odvisni od njegove volje – ta odvetnik imel možnost svobodno zaslišati to pričo na podlagi zapisnika zaslišanja, ki je bilo izvedeno v njegovi nenavzočnosti, na dodatnem zaslišanju. Tako ni treba v celoti ponoviti zaslišanja, ki je potekalo v njegovi nenavzočnosti.

- 46 Glede na zgoraj navedeno je treba na postavljeni vprašanji odgovoriti, da je treba člen 8(1) Direktive 2016/343 in člen 3(1) Direktive 2013/48 razlagati tako, da kadar nacionalno sodišče – da bi se zagotovilo spoštovanje pravice obdolžene osebe biti navzoča na sojenju in njene pravice do dostopa do odvetnika – opravi dodatno zaslišanje obremenilne priče, ker se obdolžena oseba in njen odvetnik iz razlogov, neodvisnih od njune volje, nista mogla udeležiti predhodnega zaslišanja te priče, zadostuje, da lahko obdolžena oseba in njen odvetnik prosto zaslišita to pričo, če se obdolženi osebi in njenemu odvetniku pred tem dodatnim zaslišanjem posreduje kopija zapisnika zaslišanja iste priče na predhodnem zaslišanju. V teh okoliščinah ni treba v celoti ponoviti zaslišanja, ki je bilo izvedeno v nenavzočnosti obdolžene osebe in njenega odvetnika, in razveljaviti procesnih dejanj, opravljenih na tem zaslišanju.

Stroški

- 47 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (osmi senat) razsodilo:

Člen 8(1) Direktive (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku in člen 3(1) Direktive 2013/48/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o pravici do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku in v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje ter pravici do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemu prostosti

je treba razlagati tako, da

kadar nacionalno sodišče – da bi se zagotovilo spoštovanje pravice obdolžene osebe biti navzoča na sojenju in njene pravice do dostopa do odvetnika – opravi dodatno zaslišanje obremenilne priče, ker se obdolžena oseba in njen odvetnik iz razlogov, neodvisnih od njune volje, nista mogla udeležiti predhodnega zaslišanja te priče, zadostuje, da lahko obdolžena oseba in njen odvetnik prosto zaslišita to pričo, če se obdolženi osebi in njenemu odvetniku pred tem dodatnim zaslišanjem posreduje kopija zapisnika zaslišanja iste priče na predhodnem zaslišanju. V teh okoliščinah ni treba v celoti ponoviti zaslišanja, ki je bilo izvedeno v nenavzočnosti obdolžene osebe in njenega odvetnika, in razveljaviti procesnih dejanj, opravljenih na tem zaslišanju.

Podpisi